

Hordaland Fylkeskommune
postboks 7900
5020 BERGEN

ref.nr 2014/16490

ADRESSE COWI AS
Postboks 2422
Solheimsviken
5824 Bergen
TLF +47 02694
WWW cowi.no

DATO 17. desember 2014
SIDE 1/3
REF amg
OPPDAGSNR A040950

Høringsuttalelse til Regional plan for vassregion Hordaland

Viser til høringsutgave av Regional plan for vassregion Hordaland med tilhørende tiltaksprogram og overvåkingsprogram. Planen er bekjentgjort gjennom www.vannportalen.no med høringsfrist 31.12.14.

Denne uttalelsen gis på vegne av prosjektet *Ren havn Bergen*. Prosjekteier er Bergen kommune ved Klimaseksjonen. Prosjektgruppen består for øvrig av representanter fra Vann- og avløpsetaten i Bergen kommune, Fylkesmannens Miljøvernavdeling, Bergen og Omland Havnevesen og COWI. Sistnevnte er innleid fagkoordinator. Uttalelsen er faglige vurderinger fra fagkoordinator som baserer seg på rapporterte kartlegginger, risikovurdering og forslag til miljømål for Vågen.

Prosjektets mål er å gjennomføre nødvendige tiltak mot spredning av miljøgifter fra forurenset sjøbunn i Bergen havn. Tiltaksområdet til prosjektet *Ren havn Bergen* sammenfaller med vannforekomsten Byfjorden indre del, id 0261010800-4-C, i Vannområde Vest. Gjennomføring av tiltak mot forurensete sedimenter i Bergen havn vil være viktige bidrag til å nå Vannforskriftens mål.

Prosjektgruppens innspill gjelder behov for samordning av prosjektets målsettinger og planer med de foreslåtte planene for Byfjorden indre del, og kan oppsummeres slik:

- Byfjorden indre del har et betydelig havneanlegg og menneskeskapt kystlinje og bør utpekes som en sterkt modifisert vannforekomst (Vannforskr. §5).
- Det mangler kost/nytte-vurdering i de fremlagte planene. Bergen havn er en aktiv havn, med vernede kulturminner og urban påvirkning. Tiltak mot forurenset sjøbunn forventes å bli det største, dyreste og mest kompliserte tiltaket i vannområdet vest. Miljømål for Byfjorden indre del må baseres på en kost/nytte vurdering (Vannforskr.§10) og samordnes med politisk vedtak i Bergen kommune.

- Datagrunnlaget i databasene Vannmiljø og Vann-nett er ikke fullstendig. Det mangler data fra blant annet Byfjordsundersøkelsen og fra kartlegginger i regi av *Ren havn Bergen*.
- Foreslått overvåkingsprogram for Byfjorden indre del er ikke begrunnet. Overvåkingsprogrammet må samordnes med pågående programmer som Byfjordsundersøkelsen og kartlegginger i regi av *Ren havn Bergen*.

Begrunnelse:

Problemkartlegging og vurdering av aktuelle tiltak mot forurenset sjøbunn i Bergen havn har pågått i regi av Fylkesmannen og Bergen kommune siden tidlig på 2000-tallet. Det er utarbeidet flere overordnede tiltaksplaner og gjennomført risikovurdering i henhold til Miljødirektoratets veiledere. Bergen bystyre har vedtatt at det må utføres tiltak i hele Vågen og Puddefjorden for å begrense og stanse spredningen av miljøgifter i Bergen havn (Bystyre saknr 53-13.2013).

Høringsutkastet til den regionale planen oppgir at påvirkningsgraden av de forurensete sedimentene i havneområdet er stor for vannforekomsten og at aktuelle tiltak i Byfjorden indre del kan være redusert overløpsdrift av avløpsvann samt mudring og tildekking av forurenset sediment. Det er foreslått standard miljømål, det vil si god kjemisk- og økologisk tilstand innen 2027/2033. God kjemisk tilstand er definert med grenseverdier for miljøgifter i vann, sediment og biota. For sediment og biota gjelder tilstandsklasse II i henhold til Miljødirektoratets veiledere TA2229/2007 (sediment) og TA1467/1997 (biota).

Miljømålene i Vannforskriften er generelt førende for arbeidet med forurenset sjøbunn. Sjøbunnen er en av flere kilder til spredning av miljøgifter i vannforekomsten, og mål som er knyttet til økologisk tilstand gjelder både for organismer som lever i vannet og i/på sjøbunnen (TA2960/2012)

Et generelt miljømål i Vannforskriften (§4) er at alle vannforekomster skal ha god økologisk- og kjemisk tilstand. Enkelte vannforekomster kan utpekes som sterkt modifiserte (SMVF) (§5) og for disse er det satt krav om god kjemisk tilstand og godt økologisk potensiale. Forskriften gir også adgang til å utsette fristen for å nå miljømål (§9) og stille mindre strenge miljømål i områder der vannforekomsten er så påvirket av menneskelig virksomhet at det er umulig eller uforholdsmessig kostnadskrevenende å standard miljømål (§10).

Enkelte vannforekomster er gjenstand for tekniske inngrep, slik at det både vil kunne være samfunnsøkonomisk ulønnsomt og praktisk umulig å oppnå god økologisk tilstand. I følge hovedveileder for foreløpig identifisering og utpeking av sterkt modifiserte kystvannforekomster (kSMVF) i Norge (Rådgivende Biologer, Multiconsult 2004) og kriterier for utpeking av kSMVF i kystvann (www.vannportalen.no) åpner Vanddirektivet for at det kan settes spesielle miljømål for slike vannforekomster.

Bergen havn er en travel trafikkhavn med store fysiske inngrep. Området er sterkt påvirket av menneskelig aktivitet, og kaianlegg utgjør mer enn 50 % av kystlinjen i Puddefjorden og Vågen. Tiltaksområdet dekker totalt et areal på 2,2 km². Til tross for tiltak for å redusere ny tilførsel av forurensning, vil området også i fremtiden være påvirket av diffuse kilder i bymiljøet. Sjøbunnen i Vågen er vernet av Kulturminneloven på grunn av stor kulturhistorisk verdi, og tiltak i dette område er særlig krevende.

Disse forholdene tilsammen tilsier at dersom en opprydding i forurenset sjøbunn i Bergen havn skal kunne realiseres, må det settes tilpassede miljømål som er basert på kost/nytte og som ivaretar hensyn til både helse, miljø, havnedrift, kulturminner og samfunnsøkonomi.

Prosjektet *Ren havn Bergen* har utarbeidet et forslag til miljømål (vedlagt). Miljømålene skal behandles politisk i Bergen kommune i løpet av våren 2015.

Det vises for øvrig til brev fra Klima og miljødepartementet (17.11.14) med råd og presiseringer for ferdigstilling av vannforvaltningsplanene:

"Forvaltningsplanene skal etter politisk vedtak godkjennes av regjeringen ved kongelig resolusjon. Detaljeringsnivået i planene må ikke være slik at skjønnsrommet for sektormyndighetene i påfølgende sektorvedtak blir vesentlig redusert".

Vennlig hilsen

Oddmund Soldal
for prosjektet *Ren havn Bergen*

Vedlegg:
Miljøgifter i Bergen havn. Forslag til miljømål for Vågen.
COWI rapport nr A040950-2014-2, v4.